

Det Kgl. Kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår dato 21.10.2010
Deres dato 23.07.2010
Vår referanse DM 306896
Deres referanse 201003848-/JMB

HØRINGSSVAR - UTKAST TIL FORSKRIFT OM RAMMEPLAN FOR INGENIØRUTDANNINGENE OG UTKAST TIL FORSKRIFT OM ENDRING I FORSKRIFT OM OPPTAK TIL HØYERE UTDANNING

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) er særlig opptatt av at det åpnes veier inn til høyere utdanning som gir bedre muligheter for ungdom med evner og ambisjoner. Særlig er vi opptatt av at det er "sømløse" overganger fra en yrkesfaglig utdanning til ingeniøruddanningen. Næringslivet betrakter en praktisk inngang til dette studiet som en viktig kvalitetsindikator. Vi presiserer at dette grunnsynet innebærer et klart krav om å opprettholde de øvrige faglige kvalitetskravene. Erfaringene så langt, med alternative veier inn i ingeniøruddanningen, gir oss grunn til tro at en videre utvikling av slike veier vil bidra til å styrke kvaliteten på norsk ingeniøruddanning.

Bedre overgangsmuligheter

Vi mener med bakgrunn i dette at rammeplanen i for stor grad vektlegger spesifiserte inntakskriterier som grunnlag for utdanningen. En ordning med større grad av fleksibilitet ved inntak kombinert med godt kvalitetssikrede krav til gjennomføring frem til en formell grad bør vurderes som alternativ. Y-veien er et eksempel på en slik meget vellykket ordning. Vi omtaler denne ordningen senere i høringsvaret.

Den toårige tekniske fagskoleutdanningen må verdsettes bedre. Denne utdanningen er nå en sidestilt del av norsk tertiærutdanning og veiene videre mot ingeniøruddanning innen samme fagprofesjon må være fleksible.

Fleksibilitet

Rammeplanen er skrevet slik at den i for stor grad fratrukket studiestedene mulighetene til å kunne tilpasse studieplaner til ulike inntakskriterier. Detaljstyringen i dette planutkastet med bl.a. krav til når ulike emner skal gjennomføres, gir det enkelte universitet eller den enkelte høyskole lite rom for regional og individuell tilpasning og tilrettelegging. Krav til når emner skal gjennomføres bør i så liten grad som mulig være med i rammeplanen. Den enkelte tilbyder bør ha pedagogisk frihet til å tilrettelegge dette i sine studieplaner. Vi vil imidlertid presisere at det er behov for enkelte føringer som gjør det mulig å bevege seg mellom studiesteder uten at dette blir faglig for vanskelig. NHO er særlig opptatt av å styrke samarbeidet med arbeidslivet både når det gjelder innhold og metoder i ingeniøruddanningen. Det er derfor helt avgjørende at rammeplanene gir rom for slikt samarbeid gjennom større fleksibilitet og mulighet for å legge opp tilpassede studieløp.

Rammeplanen har fått en form som synes å være bedre egnet som en strukturert gjennomføringsplan for faglig ansatte enn som et verktøy for tilrettelegging av kvalitetsmessig gode studier for studenter og næringsliv.

Rammeplanen bør i større grad vektlegge overordnede beskrivelser av innhold og nivå i de ulike fag og gi UoH større valgfrihet i tilrettelegging av studiene. Emneinndelingen bør skrives slik at det blir overordnede krav til innhold og klare krav til nivå og kvalitet med tilstrekkelig rom for individuell tilpasning i forhold til momenter som; inntakskriterier, studenters individuelle behov, lokale og regionale behov etc.

Vi ser at ovennevnte forslag til fleksibilitet vil kunne bidra til begrensninger for nasjonal mobilitet. Dette er imidlertid lite brukt i ingeniørutdanningen. Vi mener at det i større grad må tilrettelegges for å gi den enkelte tilbyder bedre grunnlag for konkurranseutsetting og internasjonal mobilitet og samarbeid. Nasjonalt kan det også være bedre å tilrettelegge rammer som gir gode muligheter for individuelle tilpasninger enn å lage en lite fleksibel nasjonal norm.

Y-veien

Etter utdanningsreformen i 1994 fikk all ungdom en lovestet rett til videregående opplæring. Høgskole og universitet har fortsatt ikke tilpasset inntakskriteriene godt nok til dette. De fleste utdanningsgradene bygger fortsatt i for stor grad på de tradisjonelle inntakskravene til utdanningen og diskriminerer de som velger yrkesfaglig videregående utdanning. Y-veien er meget godt dokumentert og viser at formell yrkesfaglig kompetanse gir bedre resultater både på karakterer og gjennomføring enn studenter fra studieforberedende. NHO mener at en moderne rammeplan for ingeniørutdanning må åpne denne veien, ikke legge begrensninger på den. Dette utkastet til rammeplan må leses slik at det er en reell diskriminering av de som velger yrkesfaglig utdanning.

Som vi har redegjort ovenfor, mener NHO at samarbeid med arbeidslivet (praksiskravet) er helt vesentlig. En toårig bedriftsopplæring gjennom læretid eller ett år praksis etter treårig skoleutdanning er en vesentlig og kanskje helt sentral kompetanse for å være studieforberedt til ingeniørutdanning. Søkere til Y-veien har altså allerede praksis gjennom fagbrevet. For fagbrev fra treårige skoleløp uten læretid må det kreves ett år praksis for å være studieforberedt.

Høringsutkastet gir Y-vei studentene bachelorgrad, men kun 150 studiepoeng. Det er ikke tilrettelagt for at en kandidat som kommer fra videregående yrkesfag, skal få studiepoeng for tilpassingsemner (30 stp). Vi betrakter dette som diskriminerende når ingeniørutdanningen gir studiepoeng for grunnleggende kunnskap i tekniske fag (pensum på videregående yrkesfag) for kandidater som kommer fra studieforberedende. Rammeplanen må tilrettelegges slik at bachelorgraden gir 180 studiepoeng for alle studietilbud.

Teknisk fagskole

Toårig teknisk fagskoleutdanning må gi bedre aksept for inntak til høyere teknisk utdanning. Det kan ikke forsvares å ha en rammeplan som gir 60 poeng fradrag for toårig teknisk fagskoleutdanning samtidig som den i prinsippet ikke aksepterer at de er kvalifisert til å komme inn på studiet. Vi støtter opp om fradraget for fagskoleutdanningen og mener at

opptaksproblematikken kan løses ved at yrkesfaglig utdanning og studieforbereende utdanning i videregående skole blir bedre likestilt ved inntak til profesjonsrettet høyere utdanning.

Problemstillingen er i prinsippet lik den som er beskrevet over. Når det er anledning til å komme inn på høyskoleutdanning med fagbrev, må det også bli anledning til å komme inn med fagskoleutdanning.

Praksis – erfaring fra arbeidslivet

I § 2 – Formål slås det fast at ”Bachelorutdanningene i ingeniørfag er profesjonsutdanninger og har som formål å utdanne ingeniører som kombinerer teoretiske og tekniske kunnskaper med praktiske ferdigheter”.

Det praktiske elementet i utdanningene er av avgjørende betydning for å sikre arbeidslivets behov for ingeniører med relevant kompetanse. Arbeidslivet har behov for ingeniører som etter endt utdanning kan utføre ingeniørfaglige oppgaver i bedrift. Derfor må studentene underveis i studiet få erfaring med utøvelsen av eget yrke i en arbeidslivshverdag.

NHO vil understreke betydningen av at formålsparagrafens intensjon om å kombinere praksis og teori, underbygges gjennom organiseringen av og innholdet i studieprogrammene.

§ 4 – Studieprogram, tar for seg institusjonenes kontakt med relevant arbeids- og næringsliv under utarbeidelse og gjennomføring av studieprogrammene. NHO ber om at institusjonenes ansvar for å tilrettelegge for at studentene i løpet av studiet får praksisopplæring i bedrift, beskrives under dette punktet.

§ 5 a – Struktur og innhold, avsnittet om Profesjonskompetanse og praktiske ferdigheter. NHO mener praksis skal være obligatorisk for bachelorutdanningene i ingeniørfag. NHO ber om at studiepoenggivende praksis tas inn som et obligatorisk emne.

NHO reagerer på beskrivelsen av at undervisningen skal være praksisnær *for å gi studentene et grunnlag for den teoretiske undervisningen*. Bachelorutdanningene er profesjonsutdanninger hvor teori og praksis henger nøye sammen. Teorien må og skal gjøre studentene i stand til å utføre praktiske ingeniørfaglige oppgaver. Dette aspektet må derfor innarbeides som en forutsetning for bachelorutdanningene i ingeniørfag.

Internasjonalisering

I endringer i ny rammeplan foreslås det blant annet “et utvekslingssemester for nasjonal og internasjonal mobilitet”. Dette er et viktig punkt og særlig innenfor ingeniørutdanningen. Studenter innenfor de teknologiske fagene legger gjerne hele utdanningen til utlandet. En åpning for kortere opphold, gjerne i form av eller kombinert med praksisopphold, er noe vi anser som svært positivt. Når utvekslingssemester nå kommer inn som eget punkt i rammeplanen, er det derfor viktig at det legges opp til et semester som gir studentene mulighet til uttelling i form av studiepoeng.

Det forslås at et femte semester som utvekslingssemester for nasjonal og internasjonal mobilitet. Dette kan kobles opp mot Erasmus systemets studentutveksling og praksismobilitet. Skal studenter kunne benytte seg av den muligheten må det legges til rette for en kombinasjon av bacheloroppgave og et emne (fag) studenten selv kan kombinere,

gjærne i samarbeid med bedrift. Mange som utdanner seg til ingeniør, går inn i internasjonale selskaper, og de skal også gjærne jobbe internasjonalt. Det vil være en fordel for disse å få internasjonal erfaring allerede fra studietiden.

Det er bred enighet om at praksis er av stor betydning for studiet, og det trekkes også frem som et argument som kan styrke gjennomføringen av studiet. En Erasmus-finansiering kombinert med studiepoenggivende praksis vil øke mange bedrifters muligheter for å tilby studenter praksisopphold hvis studenter kan ha praksis både i Norge og ved kontorer i utlandet. Praksisopphold er ganske nytt innenfor Erasmus-systemet og EUs arbeid med livslang læring.

Skal studenter ha enkle semester eller andre korte semester i utlandet, må systemene sikre at de får oppholdene godkjent i form av studiepoeng. Flere bedrifter med filialer/kontorer i andre land kan gjærne ha mer bilaterale avtaler og studentutveksling. NHO mener det er viktig å vurdere hvordan vi kan sikre fleksibilitet og programmer som gir studiepoeng. Frie emner er bra, men det krever samtidig tilknytning til et lærested sammen med tilknytning til bedrift.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Avd. Kompetanse

Are Turmo
Avd. direktør